

Súd: Okresný súd Žiar nad Hronom
Spisová značka: 26P/113/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6418202675
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Medved'
ECLI: ECLI:SK:OSZH:2019:6418202675.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Žiar nad Hronom v konaní pred sudcom JUDr. Jozefom Medved'om vo veci návrhu manželky Y. X., rod. X., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom X. V. XX, toho času bytom V. 5, V. X., proti manželovi L. X., nar. X.XX.XXXX, trvale bytom X. V. XX, toho času bytom M. XXXX/X, K., zast. Mgr. Henrichom Schindlerom, advokátom, AK so sídlom Janka Kráľa 7, Banská Bystrica, za účasti mal. dieťaťa F. X., nar. X.XX.XXXX, zast. kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Štiavnica, na rozvod manželstva a úpravu pomerov manželov k mal. dieťaťu po rozvode, takto

r o z h o d o l :

I. Súd manželstvo navrhovateľky Y. X., rod. X., nar. XX.XX.XXXX a manžela L. X., nar. X.XX.XXXX, uzavreté dňa XX.X.XXXX v V. X., zapísané v Knihe manželstiev Matričného úradu V. X., vo zväzku 8, ročník XXXX, na strane 5, pod poradovým číslom 9, rozvádza.

II. Maloletá F. X., nar. X.XX.XXXX sa na čas po rozvode manželstva zveruje do osobnej starostlivosti matky s tým, že právo zastupovať maloleté dieťa, ako aj spravovať jeho majetok v bežných veciach budú mať obidvaja rodičia.

III. Otec je povinný platiť výživné na maloletú dcéru F. X., nar. X.XX.XXXX, a to vo výške 100,-Eur mesačne, počínajúc od právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva, so splatnosťou vždy do každého 20-teho dňa v mesiaci vopred k rukám matky.

IV. Otec je oprávnený stretávať sa s maloletou dcérou F. X., nar. X.XX.XXXX, a to :

- počas obdobia šiestich mesiacov po právoplatnosti tohto rozsudku v rozsahu každý páry týždeň v sobotu v čase od 9.00 hod. do 17.00 hod. a po skončení šesťmesačného adaptačného obdobia v rozsahu každý páry týždeň v čase od piatku 17.00 hod. do nedele do 17.00 hod.,
- počas obdobia vianočných sviatkov v každom párnom roku v čase od 24.12. od 9.00 hod. do 26.12. do 17.00 hod. a v nepárnych kalendárnych rokoch v čase od 31.12. od 9.00 hod. do 1.1. nasledujúceho kalendárneho roka do 17.00 hod..

V. Otec si maloleté dieťa prevezme v stanovenom čase v mieste bydliska matky a po ukončení styku ho aj v stanovenom čase v mieste bydliska matke odovzdá.

VI. Matka je p o v i n á maloleté dieťa na stretnutia s otcom riadne pripraviť, styk otca s maloletou umožniť.

VII. Rodičia sú povinní v prípade ak sa styk zo závažných dôvodov nebude môcť uskutočniť, oznámiť si navzájom túto skutočnosť najneskôr 48 hodín pred začatím styku, inak bezprostredne po vzniku takejto skutočnosti.

VIII. Súd ukladá rodičom maloletého dieťaťa výchovné opatrenie, a to vo forme povinnosti podrobovať sa odbornému psychologickému poradenstvu na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Štiavnica,

Referát poradensko-psychologických služieb, a to na obdobie najdlhšie 12 mesiacov od právoplatnosti tohto rozsudku.

IX. Súd priznáva štátu náhradu trov konania, a to vo výške 201,52,-Eur.

X. Navrhovateľka je povinná nahradiť štátu trovy konania, a to vo výške 100,76,-Eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku na účet Okresného súdu Žiar nad Hronom.

XI. Manžel je povinný nahradiť štátu trovy konania, a to vo výške 100,76,-Eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku na účet Okresného súdu Žiar nad Hronom.

XII. Navrhovateľka ani manžel nemajú nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1.

Navrhovateľka, manželka Y. X., rod. X. sa návrhom doručeným tunajšiemu súdu dňa 4.6.2018 domáhala rozvodu manželstva, uzavretého dňa XX.X.XXXX v V. X. s manželom L. X., nar. X.XX.XXXX. Zároveň žiadala, aby súd na čas po rozvode zveril mal. deti pochádzajúce z manželstva M. X., nar. XX.X.XXXX a F. X., nar. X.XX.XXXX do jej osobnej starostlivosti a určil výživné vo výške 300,-Eur mesačne na dcéru M. a 200,-Eur mesačne na dcéru F., splatné vždy do 20-teho dňa v mesiaci vopred k jej rukám. Styk otca s deťmi žiadala zakázať. V návrhu uviedla, že sa s odporcom zoznámili v lete roku 1994, keď bola na materskej dovolenke s dcérou U., ktorú mala ako slobodná matka z predchádzajúceho vzťahu. Manželstvo uzavreli po veľmi krátkej známosti. Dňa X.X.XXXX sa po komplikáciách narodil syn L. ktorý mal však ťažkú formu DMO, čo viedlo k tomu, že vôbec nechodil a nerozprával. Manžel jej vôbec nepomáhal, uzavrel sa do seba a správal sa, ako keby to čo sa stalo bola len jej chyba. Každý sa venoval svojim záujmom. Ona deťom, on práci, zábave a svojim koníčkom. Postupne viackrát otehotnela, odporca však nechcel deti, tak bola nútená ísť na prerušenie tehotenstva. Neskôr sa narodila dcéra M.. Odporca v roku 2001 odisiel na misiu do zahraničia a ona ostala doma s tromi deťmi. Počas jeho pobytu na misii syn umrel a odporca prišiel domov na jeho pohreb. Bola nesťastná, zuľala, no odporca jej po príchode nepomohol a vysmial ju zo smútku a nešťastia. Ostali si cudzí. Neskor si myslela, že ďalšie dieťa možno zachráni ich manželstvo a v roku 2010 sa narodila dcéra F.. Nic sa však nezmenilo, stále bola pri výchove detí sama a odporca si žil svoj život podľa seba. Rozhodla sa podať návrh na rozvod. Keďže však bola finančne závislá od príjmu odporcu a on to dával patricne najavo, pomáhal jej matka Nad'a Šefčíková. Odporca veľmi dobre vedel, že jej matka celý čas finančne pomáha a bol na to spolehnutý. Cez ÚPSVaR si urobila kurz na skupinu C, CE a zamestnala sa vo firme Slovagrotrans v Žiari nad Hronom. Podala si žiadosť na rozvod, doma sa však rozpuťalo peklo. Vždy, keď odporca prišiel domov, počúvala z jeho strany výčitky, urážky a nadávky na jej adresu. Bolo to aj v prítomnosti detí. Každý týždeň to bolo horsšie a horsšie. Jeho agresivita sa stupňovala až do takej miery, že išiel rozbiť majetok, sporák v kuchyni a pritom ako sa mu snažila zabrániť, aby to urobil, jej pomliaždil ľavú ruku. Podala na neho trestné oznámenie a skončilo to ako priestupok. Na chvíľu bol klud a potom zasa zuřil. Pri ďalšom amoku, keď išiel rozbiť čerpadlo na vodu jej pomliaždil rebrá. Bola 3 týždne na PN a odporca sľúbil, že jej nahradí stratu príjmu počas PN, čo sa doteraz nestalo. Nakoniec sa dala presvedčiť jeho sľubmi a žiadosť o rozvod stiahla. Odporca si myslel, že tým je všetko vyriešené. Jeho posledný výstup skončil tým, že so svojou mamou a dcérami spala na policajnej stanici, pretože v čase príchodu hliadky sa správal veľmi agresívne a hliadka usúdila, že bude lepšie, keď nebudú doma. Odporca sa jej v prítomnosti detí a jej matky vyhrožoval zabitím, aj ju napadol. Na policii bolo spísané trestné oznámenie, ktoré je v štádiu vyšetrovania na Obvodnom oddelení PZ v Banskej Štiavnici pod spisovou značkou ORP-XXX/BS-ZH-XXXX. Po tomto incidente sa odporca z adresy F. odsťahoval. Manželstvo si neplní svoju spoločenskú funkciu, vzťahy sú hlboko narušené a ubližujú deťom a preto navrhuje návrhu na rozvod vyhovieť.

2.

Uznesením č.k. 26P/113/2018-17 zo dňa 10.9.2018 súd mal. dieťaťu pre konanie ustanovil kolízneho opatrovníka Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Štiavnica.

3.

Manžel v písomnom vyjadrení k návrhu, doručenom súdu dňa 29.9.2018 prostredníctvom právneho zástupcu v podstate uviedol, že s rozvodom manželstva nesúhlasí. Medzi ním a manželkou sice vzťahy sú silne narušené, avšak manželstvo vníma ako celoživotný vzťah muža a ženy, kde problémy treba riešiť komunikáciou a nie sa hneď rozvádzať. Žiada, aby súd odkázal manželov na poradensko-psychologický proces. Vyživovacia povinnosť k dcére M. bola určená rozsudkom tunajšieho súdu sp. zn. 27P/8/2018. Zo spoločnej domácnosti, v ktorej žili spolu s navrhovateľkou a deťmi bol nútený sa odsťahovať 29.4.2018 z dôvodu neustálych fyzických a psychických útokov zo strany manželky. Okrem pravidelného výživného vždy prispieval obom dcéram na všetky ich životné potreby. Navrhovateľka mu však v súčasnej dobe v kontakte s dcérami bráni. V súčasnosti býva v nájme v 3-izbovom byte, za ktorý platí nájomné 450,-Eur mesačne. Zamestnaný je ako vodič medzinárodnej nákladnej dopravy v spol. Rander, s.r.o.. Jeho mesačný príjem predstavuje 473,-Eur a poberá výsluhový dôchodok 330,-Eur mesačne. Výdavky má tiež na stravu doma 200,-Eur, cestovné do práce 200,-Eur, telefón 30,-Eur, SIPO 20,-Eur, lieky na srdce 40,-Eur, splátka pôžičky od brata 250,-Eur (pôžička vo výške 5.000,-Eur), drogéria a oblečenie 10,-Eur, televízia 20,-Eur, výživné 150,-Eur, PZP motorového vozidla 120,-Eur ročne. So zverením mal. F. do osobnej starostlivosti matky nesúhlasí. Matka nezabezpečuje v skutočnosti starostlivosť o maloletú, ale táto je zabezpečovaná zo strany tretích osôb, najmä starej matky. Matka sa snaží o pretrhnutie akéhokoľvek kontaktu medzi ním a dcérami, pričom má dôvodné podozrenie, že matka ich zastrašuje a negatívne voči nemu ovplyvňuje. Návrh matky na zákaz styku považuje za účelový a neopodstatnený. Mladšia dcéra F. sa mu zdôverila, že s matkou nechce bývať, nakoľko sa jej bojí. Podmienky na bývanie obidvoch dcér vo svojej domácnosti má zabezpečené a vie zabezpečiť aj plnú starostlivosť o ne. Navrhuje preto, aby mal. F. bola zverená do striedavej osobnej starostlivosti rodičov. Nakoľko navrhovateľka s ním ohľadom dcér komunikovať odmieta, má za to, že je na mieste, aby súd nariadil rodičom zúčastňovať sa odborného poradenstva na referáte ÚPSVaR za účelom obnovenia komunikácie ohľadom mal. detí.

4.

Manželka Y. X. sa na pojednávaniach pridržiavala písomne podaného návrhu. Ďalej vypovedala, že trvá na rozvode manželstva, keďže nedošlo ku žiadnej pozitívnej zmene. V spoločnej domácnosti nežijú od konca apríla 2018, kedy sa odsťahoval manžel. Ona potom zostala bývať spolu s dcérami na adrese X. V. XX. Dcéra M. už dovŕšila vek 18 rokov a vedie sa aj konanie o určení výživného, ktoré bolo určené rozsudkom vo výške 200,-Eur mesačne. Mal. F. navštevuje základnú školu. Na ňu bolo určené výživné neodkladným opatrením vo výške 50,-Eur. Nie je pravda, že by mal. F. nejakým spôsobom zastrašovala či presviedčala, aby sa nestretávala s otcom alebo, že by na neho hovorila niečo negatívne. Otec bol napr. F. dvakrát pozrieť v škole, avšak maloletá s ním nechcela ísť. S dcérou F. bola na vyšetrení u psychologičky, ktorá je odporučila i návštevu psychiatra, čo zatiaľ nerealizovala, lebo situácia bola o niečo zlepšená a stabilizovaná. Na pojednávaní dňa 16.9.2019 vypovedala, že v súčasnosti býva spolu s mal. dcérou F. a svojou matkou v Banskej X. v prenajatom 4-izbovom byte na Ul. V. č. 5. P. dcéra M. sa rozhodla ísť bývať ku otcovi s tým, že v mieste bydliska má aj prácu. Bolo to jej slobodné rozhodnutie. V prípade rozvodu trvá na tom, aby mal. F. bola zverená do jej osobnej starostlivosti a výšku výživného navrhuje určiť v sume 100,-Eur mesačne. Zamestnaná je v rámci medzinárodnej kamiónovej dopravy v spol. DARO Slovakia s.r.o., a to od 1.8.2019. Pokiaľ ide o otázku úpravy styku, tak si myslí, že je potrebné vychádzať zo záverov znalkyne a styk nejakým spôsobom postupne upraviť, buď za účasti pracovníkov ÚPSVaR alebo psychológa tak, aby postupne nadviazal otec s maloletou opätovne vzťah a zároveň, aby sa aj medzi nimi komunikácia zlepšila. Poukázala, že pokiaľ predtým žili v spoločnej domácnosti, ako je možné, že napriek tomu otec s maloletou F. si vzťah nevytvoril. Bolo by podľa nej vhodné pre maloletú, aby styk bol upravený počas jedného dňa, každý druhý víkend, teda buď v sobotu alebo v nedeľu, podľa toho ako bude mať otec možnosť tráviť s maloletou čas, pričom maloletú si preberie v mieste bydliska a tam ju aj odovzdá.

5.

Manžel L. X. sa pred súdom pridržiaval písomne podaného vyjadrenia ako i stanoviska právneho zástupcu. Vo svojej výpovedi uvádzal, že s návrhom na rozvod nesúhlasí. Podľa neho manželka vytvorila takúto účelovú situáciu, vyvolávala konflikt s tým, že pred jeho odchodom bol s dcérou na výlete v Antole a keď sa vrátili domov, tak manželka si zavolať dcéru F. a spýtala sa jej, prečo bola s otcom na výlete. Hovorila jej, že môže zostať s otcom, ale že potom ju viac stará matka ani M. nechcú ani vidieť. Je pravda, že následne sa nahneval, lebo ho to rozčúlilo. Uvedená vec sa rieši na polícii ako nebezpečné vyhrážanie. Nie je pravdou, že by manželku fyzicky napadol, nikdy sa to nestalo. Jej matka ju ovplyvňovala už od začiatku, aby sa rozvedli, nakoľko aj ona je rozvedená a je alkoholička. Manželka

chodí do práce, je na cestách a dcéra je v starostlivosti starej matky. Konanie manželky svedčí o tom, že takúto situáciu vyvolala iba účelovo, že má bočné úmysly. Už aj predtým podala návrh na rozvod a tento následne zobrala späť. Vyjadrovala sa tým spôsobom, že ho zničí, aby si nemyslel, že bude žiť sám, normálne, že bude platiť výživné, že ho zderie a pod.. Dcéru F. bol pozrieť v mieste bydliska asi 4 týždne po jeho odchode zo spoločnej domácnosti s tým, že mal v mieste bydliska aj nejaké osobné veci, ktoré mu manželka nevydala. Prítomná bola aj manželka, ktorá mu hneď vulgárne vynadala, urobila tam scénu. M. sa mu hodila okolo krku, plakala. Následne musel odísť, nakoľko situácia by len vyvolávala u detí stres. Od tej doby sa s maloletou nestretol. Dá sa povedať, že na to kapituloval. Na pojednávaní dňa 16.9.2019 ďalej vypovedal, že súhlasí s rozvodom manželstva, aj s tým, aby na čas po rozvode manželstva bola mal. F. zverená do osobnej starostlivosti navrhovateľky - matky. Taktiež súhlasil s navrhovaným výživným vo výške 100,-Eur mesačne. Nesúhlasí však s úpravou styku ako ho navrhla matka. Trvá, aby bol upravený jeho styk s mal. F. každý párný víkend od piatku 17.00 hod. do nedele do 17.00 hod. a ďalej počas obdobia vianočných sviatkov každý párný rok od 24.12. od 9.00 hod. do 26.12. do 17.00 hod. a v nepárnych rokoch zase počas Silvestra a Nového roka, teda od 31.12. do 1.1., rovnako od 9.00 hod. do 17.00 hod.. Tiež navrhol styk v období jedného mesiaca letných prázdnin t. j. august od 1. od 17.00 hod. do 30. do 17.00 hod.. Bydlisko má stále v prenajatom byte vo Zvolene, pričom s ním už býva i dcéra M.. Aj jeho zamestnávateľ je stále rovnaký, t.j. spoločnosť RANDER s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici. Návrh manželky ohľadne úpravy styku považuje za nedostatočný, keďže by v podstate mohol tráviť počas celého mesiaca iba 2 dni s maloletou F. a 28 dní by bola u matky.

6.

Kolízna opatrovníčka sa na pojednávaní pridržiavala písomne podaných správ z prešetrenia pomerov. Na čas po rozvode manželstva navrhla mal. F. zveriť do osobnej starostlivosti matky. Pokiaľ ide o otázku úpravy styku otca s mal. F., pripája sa k návrhu, tak ako konštatovala súdna znalkyňa v odpovedi na otázku č. 4 na strane 36 znaleckého posudku. Navrhla tiež, aby vzhľadom na narušenú komunikáciu medzi rodičmi, týmto bola uložená povinnosť absolvovať odborné poradenstvo na referáte ÚPSVaR a upraviť styk otca s maloletou tak, aby došlo k obnoveniu a zachovaniu väzieb medzi otcom a mal. dieťaťom.

7.

Súd vykonal dokazovanie výsluchom manželov; vypočutím plnoletej dcéry účastníkov M.y X.; prešetrením rodinných a sociálnych pomerov účastníkov prostredníctvom kolízneho opatrovníka; prečítaním znaleckého posudku znalkyne z odvetvia klinickej psychológie detí a dospelých P., ako i prečítaním listinných dôkazov nachádzajúcich sa v súdnom spise.

8.

Podľa § 22 Zákona o rodine (ďalej len "ZR"), k zrušeniu manželstva rozvodom možno pristúpiť len v odôvodnených prípadoch.

Podľa § 23 ZR, súd môže manželstvo na návrh niektorého z manželov rozviesť, ak sú vzťahy medzi manželmi tak vážne narušené a trvalo rozvrátené, že manželstvo nemôže plniť svoj účel a od manželov nemožno očakávať obnovenie manželského spolužitia. Súd zisťuje príčiny, ktoré viedli k vážnemu rozvratu vzťahov medzi manželmi, a pri rozhodovaní o rozvode na ne prihliada. Súd pri rozhodovaní o rozvode vždy prihliada na záujem maloletých detí. Súd pri posudzovaní miery rozvratu vzťahov medzi manželmi prihliada na porušenie povinností manželov podľa § 18 a 19.

9.

Súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z citovaných ustanovení zákona. V konaní mal preukázané, že hmotnoprávne podmienky rozvodu manželstva, stanovené v § 23 Zákona o rodine sú splnené. Manželia od konca mesiaca apríl 2018 nebývajú v spoločnej domácnosti, spoločne nehospodária, intímne sa nestýkajú ani spolu nezabezpečujú starostlivosť o mal. dieťa, pochádzajúce z manželstva. Z postoja oboch manželov vyplynulo, že stratili voči sebe citovú náklonnosť a v súčasnosti už nemajú záujem na prípadnom obnovení vzájomného spolužitia, hoci manžel spočiatku s rozvodom manželstva nesúhlasil. V zmysle § 18 Zákona o rodine sú manželia povinní najmä žiť spolu, byť si verní, vzájomne rešpektovať svoju dôstojnosť, pomáhať si, starať sa spoločne o deti a vytvárať zdravé rodinné prostredie. Súd mal jednoznačne preukázané, že manželstvo si neplní svoje spoločenské funkcie, či už hospodársku, biologickú ani výchovnú. Vzťahy medzi manželmi nepochybne sú tak vážne narušené a rozvrátené, že nie je predpoklad obnovenia riadneho manželského spolužitia. Rozvod manželstva nebude v rozpore so záujmom maloletého dieťaťa, keďže rodičia už dlhšiu dobu žijú oddelene, ich manželstvo trvá len ako

formálny zväzok a dlhšie trvajúce konfliktné vzťahy medzi manželmi by naopak mohli negatívne vplývať na priaznivý psychický vývin mal. dieťaťa do budúcnosti. Na základe uvedených skutočností súd návrhu manželky vyhovel a manželstvo účastníkov rozviedol.

10.

Podľa § 100 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len "CMP"), s konaním o rozvod manželstva je spojené konanie o úpravu pomerov manželov k ich maloletým deťom na čas po rozvode.

Podľa § 24 ods. 1 ZR, v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, súd upraví výkon ich rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode, najmä určí, komu maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti, kto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Súčasne určí, ako má rodič, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, prispievať na jeho výživu, alebo schváli dohodu rodičov o výške výživného.

Podľa § 25 ods. 1, 2 ZR, rodičia sa môžu dohodnúť o úprave styku s maloletým dieťaťom pred vyhlásením rozhodnutia, ktorým sa rozvádza manželstvo; dohoda o styku rodičov s maloletým dieťaťom sa stane súčasťou rozhodnutia o rozvode. Ak sa rodičia nedohodnú o úprave styku s maloletým dieťaťom podľa odseku 1, súd upraví styk rodičov s maloletým dieťaťom v rozhodnutí o rozvode; to neplatí, ak rodičia úpravu styku žiadajú neupraviť.

Podľa § 62 ods. 1, 2 ZR, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

Podľa § 62 ods. 4, 5 ZR, pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

Podľa § 75 ods. 1 ZR, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

11.

Pri rozhodovaní o úprave výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode súd prihliadal na výpovede oboch rodičov, stanovisko kolízneho opatrovníka ako i závery, ktoré vyplynuli zo znaleckého posudku PhDr. U. V.. Manželka žiadala zveriť mal. dcéru F. do svojej osobnej starostlivosti s úpravou styku zo strany manžela na jeden deň každý druhý víkend (najskôr navrhovala zákaz styku). Manžel - otec dieťaťa pôvodne navrhoval, v prípade ak bude manželstvo rozvedené, zverenie malotej do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. Medzi rodičmi nakoniec došlo ku konsenzu ohľadne zverenia mal. F. do osobnej starostlivosti matky. Rodičia sa však nedokázali zhodnúť na rozsahu a podmienkach úpravy styku otca s maloletou, nakoľko otec trval na úprave bežného styku každý páry víkend od piatku 17.00 hod. do nedele do 17.00 hod., ako aj úprave počas sviatkov a prázdnin.

12.

Rodičovské práva a povinnosti majú obidvaja rodičia (§ 28 ods. 2 Zákona o rodine), ktorí sú si pri ich výkone rovní. Súčasťou výkonu rodičovských práv a povinností sú najmä sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývoj maloletého dieťaťa, zastupovanie maloletého dieťaťa a správa majetku maloletého dieťaťa. Podľa článku 5 veta prvá ZR je záujem maloletého dieťaťa prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Vychádzajúc zo základných zásad rodinného práva musí rozhodnutie súdu vždy zohľadňovať najlepší záujem maloletých detí. Súd pri posudzovaní najlepšieho záujmu mal. dieťaťa hodnotil jednotlivé kritériá, ktoré sú definované v článku 5 Zákona o rodine, a to najmä bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, úroveň starostlivosti o dieťa, ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou. Podľa presvedčenia súdu po zohľadnení

uvedených kritérií, názoru mal. dieťaťa ako i pomerov na strane rodičov je zverenie mal. F. do osobnej starostlivosti matky za súčasného stavu v jej najlepšom záujme. Na strane matky nebola zistená žiadna okolnosť, ktorá by mala preukazovať, že nie je spôsobilá riadne sa postarať o mal. dieťa a vytvárať mu i v budúcnosti priaznivé podmienky pre jeho zdravý psychický a fyzický vývin. Zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti matky je tiež v súlade s návrhom kolízneho opatrovníka a vyjadrením mal. dieťaťa v rámci psychologického vyšetrenia súdnou znalkyňou.

13.

Ako vyplýva z ust. § 25 ods. 1 Zákona o rodine, zákon na prvom mieste dáva možnosť rodičom dohodnúť sa na úprave styku s mal. dieťaťom, ktorá dohoda sa stane súčasťou rozhodnutia o rozvode. Pokiaľ sa však rodičia nedohodnú, o úprave styku rodiča s maloletým dieťaťom rozhodne súd (§ 25 ods. 2 ZR). Zásadnejšie obmedzenie či zákaz styku rodiča s mal. dieťaťom možno uskutočniť len pokiaľ sú na to vážne dôvody a zároveň je to v záujme mal. dieťaťa. Právo na stretávanie oboch rodičov s mal. dieťaťom upravuje aj Dohovor o právach dieťaťa, kde podľa článku 9 ods. 3, zmluvné štáty musia rešpektovať právo dieťaťa, ktoré je oddelené od jedného alebo oboch rodičov, udržiavať pravidelne osobný kontakt s oboma rodičmi, okrem prípadov, ak by to bolo v rozpore so záujmami dieťaťa. Právo osobného styku je v porovnaní s ostatnými rodičovskými právami a povinnosťami výnimočné, nakoľko prostredníctvom neho možno realizovať samotné rodičovstvo. Ide o súčasť práva na rodinný život. Nedostatok styku rodiča s dieťaťom znamená pretŕhanie rodinných väzieb medzi nimi, čo nie je v záujme dieťaťa.

14.

Ako vyplynulo z výpovedí rodičov, od obdobia ako nežijú v spoločnej domácnosti došlo k zásadnému obmedzeniu a prakticky k prerušeniu styku medzi otcom a mal. F.. Maloletá F. podľa matky stretávanie s otcom odmietala, pričom tento ju ešte po rozchode kontaktoval napr. v škole, ale maloletá s ním ísť nechcela. Následne sa mali stretnúť až pri vyšetrení u znalkyne. Posledné stretnutie sa podarilo sprostredkovať na pojednávaní dňa 16.9.2019, kedy sa rodičia dohodli, že otec si maloletú príde prevziať najbližší týždeň v sobotu o 9.00 hod. do miesta bydliska matky a matka mu styk umožní. Podľa správy kolíznej opatrovníčky (č.l. 187 spisu), uvedené stretnutie sa uskutočnilo, pričom matka maloletú odviezla do Zvolena, kde si ju otec prevzal a popoludní ju doviezol do miesta bydliska matky. Matka uviedla, že maloletá sa k otcovi tešila, a to aj z dôvodu, že strávila čas so sestrou M.. Kolízna opatrovníčka realizovala aj rozhovor s mal. F., ktorá sa vyjadrila, že s otcom jej bolo dobre, zobral ju na výlet ku svojej rodine. Na otázku, či súhlasí s takýmto stretávaním aj do budúcnosti, odpovedala áno. Maloleté dieťa má právo vyjadriť samostatne a slobodne svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Názoru dieťaťa musí byť venovaná náležitá pozornosť. Pri posúdení spôsobilosti dieťaťa relevantne vyjadriť svoj názor je vždy potrebné prihliadať okrem samotného veku i na celkovú úroveň rozumovej a emocionálnej vyspelosti dieťaťa (§ 43 ods. 1 ZR). S ohľadom na nízky vek dieťaťa súd maloletú osobitne nevypočúval na pojednávaní a jej názor zisťoval prostredníctvom kolíznej opatrovníčky a znalkyne.

15.

Nepochybne je v najlepšom záujme dieťa zachovanie vzťahu k obidvom rodičom, nakoľko úloha otca i matky je pri výchove nezastupiteľná. Pri rozhodovaní o konkrétnom modeli osobnej starostlivosti a naň nadväzujúcej úprave styku je vždy prioritný záujem dieťaťa, nie záujem rodičov resp. jedného z nich. Otázku "najlepšieho záujmu dieťaťa" je nutné hodnotiť nie len z hľadiska aktuálnych pomerov, ale i z hľadiska dlhodobiejšieho tak, aby boli vytvorené predpoklady pre budúci úspešný vývin dieťaťa, jeho rozvíjanie a nie stagnáciu či úpadok. Pri rozhodovaní ohľadne úpravy styku otca s mal. F. súd ďalej hodnotil závery, ktoré vyplynuli zo znaleckého posudku znalkyne z odvetvia klinickej psychológie detí a dospelých P. U. V.. K otázke samotnej formy osobnej starostlivosti o maloletú znalkyňa v podstate konštatovala, že aktuálne sa nariadenie striedavej osobnej starostlivosti nejaví ako optimálne z viacerých dôvodov. Doteraz nebola starostlivosť zo strany rodičov rovnomerne rozdelená tak, aby boli schopní sa rovnocenne vzájomne zastupovať a stabilne tak napĺňať potreby maloletej. Vzájomná komunikácia rodičov aktuálne nie je na takej úrovni, aby dokázali bezproblémovo kooperovať v záujme maloletej bez toho, aby sa stala prostredníkom ich doteraz nespracovaných konfliktov. Obaja rodičia majú určité osobnostné deficity a ideálna by bola ich kooperácia pri výchove dieťaťa, čoho ale aktuálne nie sú schopní. Matkina výchova a starostlivosť sa doteraz preukázala ako primeraná pre adekvátny vývin maloletej. Otcove osobnostné deficity možno hodnotiť ako rizikovejšie pre výchovu dieťaťa. Najintenzívnejší a bezkonkurenčný vzťah prežíva maloletá k matke. Maloletá je s ňou emocionálne prepojená. Tento vzťah je vyrovnaný, čo sa týka vzájomnej výmeny pozitívnych emócií, ktoré v ich vzťahu jednoznačne dominujú. Vzťah k otcovi sa javí ako veľmi málo intenzívny a súčasne ambivalentný. Vo

vzťahu k otcovi taktiež nemá spracované zážitky z minulosti, keď uvádza, že im v rodine robil zle, vypol im elektrinu, museli ísť večer na policajnú stanicu, potom sa báli ísť domov, museli sa odsťahovať z domu a pod.. Nemožno pritom jednoznačne hovoriť o úmysle matky ovplyvňovať dcéru voči otcovi. Maloletá pri tejto ambivalencii voči otcovi môže prežívať vnútorné napätie, čo sa prejavuje obhrýzaním si nechťov v poslednom období ako uvádzala matka. Maloletá si uvedomuje vývinové potreby aj vo vzťahu k otcovi, o ktorom však pochybuje aj na základe vlastných negatívnych skúseností. Jedno zo svojich želaní uvádza, že by chcela, aby bol otec dobrý. Pokiaľ nedôjde k vývinu vzťahu medzi maloletou a otcom z ambivalentného na jednoznačne pozitívny cez spracovanie jej negatívnych zážitkov s ním v minulosti, ako aj k zlepšeniu komunikácie medzi rodičmi, kde je tiež potrebné uzavrieť partnerské konflikty z minulosti, striedavá osobná starostlivosť nebude pre mal. dieťa optimálnou z hľadiska jej psychického vývinu. Aktuálne navrhla zverenie mal. F. do matkinej osobnej starostlivosti s tým, že vzťah otca bude postupne rozvíjaný v kooperácii s odborníkom napr. na ÚPSVaR, ktorý bude usmerňovať otcov výchovný prístup k maloletej. Následne bude môcť byť rozširovaný kontakt otca s maloletou od jedného dňa až po každý druhý víkend v mesiaci od piatku do nedele a po zhodnotení tohto procesu bude eventuálne možné stanoviť asistovaný proces zlepšovania rodičovskej komunikácie s cieľom prepracovať sa k striedavej osobnej starostlivosti.

16.

Súd pri rozhodovaní o úprave styku musel na jednej strane zohľadňovať právo otca stretávať sa s mal. dcérou, a to za súčasného stavu aspoň v takom rozsahu, ktorý zabezpečí, aby nedošlo k prerušeniu vzájomných väzieb, čo by mohlo viesť k citovému odcudzeniu, pričom taký stav by bol v budúcnosti len ťažko napravitelný. Na druhej strane je zasa nevyhnutné prihliadať na záujem mal. dieťaťa v tom zmysle, aby styk s otcom na neho nepôsobil nadmieru stresujúco a nevedol ku prehľbovaniu negatívnych emócií vo vzťahu k otcovi, ktoré ako vyplýva z psychologického vyšetrenia u maloletej stále pretrvávajú z predchádzajúceho spolužitia. Naopak je potrebné, aby sa vo vzťahu k otcovi u maloletej rozvíjali pozitívne emócie, čo pochopiteľne tiež bez stretávania s otcom nie je možné. Vychádzajúc z vyššie uvedených podkladov a tiež s ohľadom na dlhšiu absenciu styku medzi otcom a maloletou, súd upravil styk najskôr na kratší čas v 6-mesačnom adaptačnom období tzn. každý párnny týždeň v sobotu v čase od 9.00 hod. do 17.00 hod. a po skončení tohto obdobia v rozsahu každý párnny týždeň v čase od piatku 17.00 hod. do nedele do 17.00 hod.. Súd navyše upravil styk i počas obdobia vianočných sviatkov v každom párnom roku v čase od 24.12. od 9.00 hod. do 26.12. do 17.00 hod. a v nepárnych kalendárnych rokoch v čase od 31.12. od 9.00 hod. do 1.1. nasledujúceho kalendárneho roka do 17.00 hod., nakoľko považoval za vhodné, aby maloletá mohla tento čas tráviť u oboch rodičov. Súd nevyhovел návrhu otca na úpravu styku jeden celý mesiac počas letných školských prázdnin, keďže v súčasnosti nie je možné predpokladať, či v budúcnosti už budú vzťahy medzi rodičmi resp. medzi maloletou a otcom tak významne zlepšené, aby takáto úprava bola vhodná. Rodičia sú povinní vytvárať všetky podmienky pre stabilitu výchovného prostredia v záujme maloletého dieťaťa. Deti majú zákonné i prirodzené právo na zachovanie vzťahu s obidvomi rodičmi tak, aby sa vytvorené citové väzby neprerušili. Rodičia si musia uvedomiť, že jedine zjednotenie ich postojov, kedy sa navzájom budú vnímať aj pozitívne, budú sa vedieť dohodnúť, im zabezpečiť, že maloletá ich bude oboch rešpektovať, podvolí sa ich dohode, prestane riešiť spory medzi nimi a bude sa môcť nerušene vyvíjať.

17.

Vzhľadom na dlhodobu pretrvávajúce problémy v komunikácii rodičov (okrem iných oblastí) vo vzťahu k otázkam výchovy a starostlivosti o mal. F. súd rodičom nariadil výchovné opatrenie, a to formou povinnosti podrobiť sa odbornému psychologickému poradenstvu prostredníctvom Referátu poradensko-psychologických služieb ÚPSVaR, na dobu najdlhšie jedného roka od právoplatnosti rozsudku. Podľa § 37 ods. 2 písm. d/ Zákona o rodine, ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd môže rozhodnúť o uložení výchovného opatrenia, ktorým uloží maloletému dieťaťu a jeho rodičom povinnosť podrobiť sa sociálnemu poradenstvu alebo inému odbornému poradenstvu. Účinnosť výchovného opatrenia hodnotí priebežne tak, aby pred uplynutím obdobia, ktoré uviedol v rozhodnutí o jeho uložení, zhodnotil splnenie účelu výchovného opatrenia. Súd mal za to, že uloženie výchovného opatrenia je i v záujme maloletej, keďže odborným poradenstvom sa sleduje práve potreba zlepšenia konštruktívnej komunikácie medzi rodičmi, ktorá je potrebná jednak pri prijímaní rozhodnutí týkajúcich sa podstatných vecí dieťaťa (§ 35 Zákona o rodine), ale aj pri riešení bežných otázok ako sú aj podmienky styku otca s maloletou. Zároveň je potrebné pracovať s oboma rodičmi na zlepšení vzájomnej spolupráce pri príprave dieťaťa na rozšírený styk s otcom.

18.

Základným východiskom pri určovaní výšky výživného v zmysle ust. § 62 a nasl. Zákona o rodine je povinnosť oboch rodičov podieľať sa na výžive dieťaťa, podľa pomeru svojich možností a schopností, zárobkových a majetkových pomerov. Z vykonaných dôkazov súd zistil, že matka spoločne s mal. F. X. v súčasnosti bývajú v 4-izbovom prenajatom byte v V. X.. Nájomnú zmluvu má na jeden rok. Počas sociálneho prieskumu prostredníctvom kolízneho opatrovníka bolo preukázané, že byt je kompletne zariadený a maloletá má k dispozícii i samostatnú detskú izbu. V domácnosti žije aj matka navrhovateľky. Náklady na bývanie - nájom, energie, voda a ďalšie predstavujú okolo 500,-Eur mesačne. Matka pracovala v spol. Slovagotrans, a.s., následne od 13.5.2019 v spol. BS Trans, s.r.o. a od 17. júna 2019 je zamestnaná v spol. Daro Slovakia, s.r.o., so sídlom Hodruša - Hámre, na pozícii vodiča medzinárodnej kamiónovej dopravy. Podľa dodatku č. 1 k pracovnej zmluve zo dňa 1.8.2019 má ustanovený 30-hodinový týždenný pracovný čas a dohodnutú mesačnú mzdu vo výške 600,-Eur. Otec býva v prenajatom 3-izbovom byte vo Zvolene. Aktuálne s ním žije i plnoletá dcéra M. X.. Voči nej má určenú výživovaciú povinnosť rozsudkom Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 27Pc/18/2018-129 zo dňa 31.8.2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 11CoP/2/2019 zo dňa 14.2.2019, a to počínajúc od 18.6.2018, vo výške 200,-Eur mesačne. Otec pracuje i naďalej ako vodič medzinárodnej kamiónovej dopravy v spol. Rander, s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, kde dosahuje mzdu okolo 640,-Eur brutto. Okrem príjmu zo zamestnania poberá výsluhový dôchodok vo výške 330,-Eur mesačne. Nájomné platí v sume 450,-Eur mesačne. Obaja rodičia majú vyplácané okrem mzdy i cestovné náhrady. Doposiaľ bolo výživné na mal. F. X. určené neodkladným opatrením tunajšieho súdu - uznesením sp. zn. 20P/12/2018 zo dňa 25.6.2018 právoplatným dňa 17.7.2018, a to vo výške 50,-Eur mesačne. Po zohľadnení všetkých uvedených skutočností súd rozhodol o určení výživného na mal. dieťa vo výške 100,-Eur mesačne, na ktorom sa rodičia v podstate dohodli na posledných pojednávaniach. Takáto výška výživného podľa súdu zodpovedá preukázaným pomerom na strane oboch rodičov, ako aj odôvodneným potrebám a veku mal. dieťaťa.

19.

Uznesením OS Žiar nad Hronom č.k. 26P/113/2018-88 zo dňa 5.2.2019, právoplatným dňa 29.3.2019 bolo nariadené znalecké dokazovanie znalkyňou z odboru psychológie P. U. V. a súčasne bola rodičom podľa § 49 ods. 2 CMP uložená povinnosť zložiť na účet súdu preddavky na trovy znaleckého dokazovania v lehote do 3 dní od právoplatnosti uznesenia, a to vo výške po 250,-Eur. Matka i otec preddavok uhradili v plnej výške. Uznesením č.k. 26P/113/2018-149 zo dňa 28.5.2019 súd rozhodol o vyplatení trov znaleckého dokazovania, ktorým priznal znalkyni P. U. V. znaleckú odmenu a náhradu hotových výdavkov za písomne podaný znalecký posudok vo výške 701,52,-Eur. Táto odmena bola uhradená v čiastke 500,-Eur z preddavkov zložených účastníkmi a vo zvyšnej časti 201,52,-Eur zo štátnych prostriedkov.

20.

V zmysle § 57 CMP, súd rozhoduje o náhrade trov konania štátu aj bez návrhu. Vzhľadom k tomu, že v priebehu konania boli uhradené trovy konania z rozpočtových prostriedkov štátu, vzniklo štátu voči účastníkom právo na ich náhradu, keďže v zmysle § 49 ods. 1 CMP, účastník si platí trovy konania, ktoré vznikajú jemu a jeho zástupcovi, ak nejde o trovy konania, ktoré platí štát. Štát pritom platí trovy konania len v zákonom špecifikovaných prípadoch (napr. trovy tlmočného, trovy v konaní o spôsobilosti na právne úkony, odmenu notára pri likvidácii dedičstva a i.). V tomto konaní teda nejde o prípad, kedy trovy konania znáša štát, ale účastníci konania. V konaní vznikli trovy štátu vo výške 201,52,-Eur, pretože odmena a náhrada výdavkov súdnej znalkyne nebola v celej výške pokrytá zaplatenými preddavkami na trovy dôkazov. Po zvážení všetkých rozhodujúcich skutočností, najmä výsledku konania, pomerov účastníkov a vychádzajúc zo základných zásad civilného súdneho konania, súd uložil povinnosť nahradiť štátu trovy konania obom rodičom v rovnakom pomere. Súd pri rozhodnutí o náhrade trov štátu zohľadňoval skutočnosť, že návrh na začatie konania síce podávala matka, avšak znalecké dokazovanie bolo vykonané v záujme všetkých účastníkov konania. U otca ani matky pritom neboli splnené podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov. Podľa súdu je spravodlivé, aby trovy znaleckého dokazovania znášali obaja rodičia v rovnakej výške. Keďže celková výška priznanej znaleckej odmeny predstavuje 701,52,-Eur, na každého z rodičov pripadá suma 350,76,-Eur. Zo zložených preddavkov boli vyplatené čiastky po 250,-Eur a preto vzniká rodičom povinnosť zaplatiť ešte po 100,76,-Eur ako náhradu trov, ktoré boli vyplatené z prostriedkov štátu. Súd preto uložil rodičom povinnosť nahradiť trovy konania štátu na účet Okresného súdu Žiar nad Hronom, a to v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

21.

Podľa § 52 CMP žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 57 CMP, o povinnosti nahradiť trovy konania, ak nejde o trovy konania štátu, rozhoduje súd len na návrh. Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že v civilnom mimosporovom konaní účastníci v zásade nemajú nárok na náhradu trov konania. Výnimku z toho pravidla predstavuje § 55 CMP, podľa ktorého súd môže náhradu trov konania priznať, ak je to s ohľadom na okolnosti prípadu spravodlivé. Takáto okolnosť však vo vzťahu medzi účastníkmi konania nebola preukázaná, pričom žiaden z účastníkov náhradu trov konania ani nežiadal priznať. Súd preto účastníkom nárok na náhradu trov konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní od doručenia na súde, proti ktorého rozhodnutiu smeruje (§ 362 ods. 1 prvá veta zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku /ďalej len „CSP“/).

Podľa § 363 CSP v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 364 CSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 CSP odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 62 ods. 1 CMP odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci.

Podľa § 62 ods. 2 CMP odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.

Podľa § 63 CMP v odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy.

Podľa § 64 CMP zmena návrhu na začatie konania je v odvolacom konaní prípustná.

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona. Ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia (§ 370 a nasl. CMP).

Podľa § 27 Zákona o rodine, manžel, ktorý pri uzavretí manželstva prijal priezvisko druhého manžela ako spoločné priezvisko, môže do troch mesiacov po právoplatnosti rozhodnutia o rozvode manželstva oznámiť príslušnému matričnému úradu, že prijíma opäť svoje predošlé priezvisko. Manžel, ktorý pri uzavretí manželstva prijal priezvisko druhého manžela ako spoločné priezvisko a zároveň si ponechal v poradí uvedené ako druhé priezvisko svoje predošlé priezvisko, môže do troch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia o rozvode manželstva matričnému úradu oznámiť, že upúšťa od používania spoločného priezviska.